

Arkeologisk undersökning 2018

Mossby 10:16, Mossby bytomt

NYBYGGNATION

RAÄ Västra Nöbbelöv 70:1, Västra Nöbbelövs socken i Skurups kommun, Skåne län

Arkeologisk undersökning 2018

Mossby 10:16, Mossby bytomt

NYBYGGNATION

RAÄ Västra Nöbbelöv 70:1, Västra Nöbbelövs socken i Skurups kommun, Skåne län

Österlenarkeologi

Lars Jönsson

Trädgårdsgatan 46

271 34 Ystad

Tel: 070-306 36 04

E-post: info@osterlenarkeologi.se

Webb: www.osterlenarkeologi.se

Arkeologisk undersökning 2018

Mossby 10:16, Mossby bytomt

Nybyggnation

RAÄ Västra Nöbbelöv 70:1, Västra Nöbbelöv socken i Skurups kommun, Skåne län

Österlenarkeologi

Rapport 2018:9

Författare: Lars Jönsson

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Lantmäterikarta från 1805 över Mossby bytomt. Platsen för den arkeologiska undersökningen är markerad med en röd stjärna, norr om gård nr 10 i den södra delen av bytomten. Copyright Lantmäteriet.

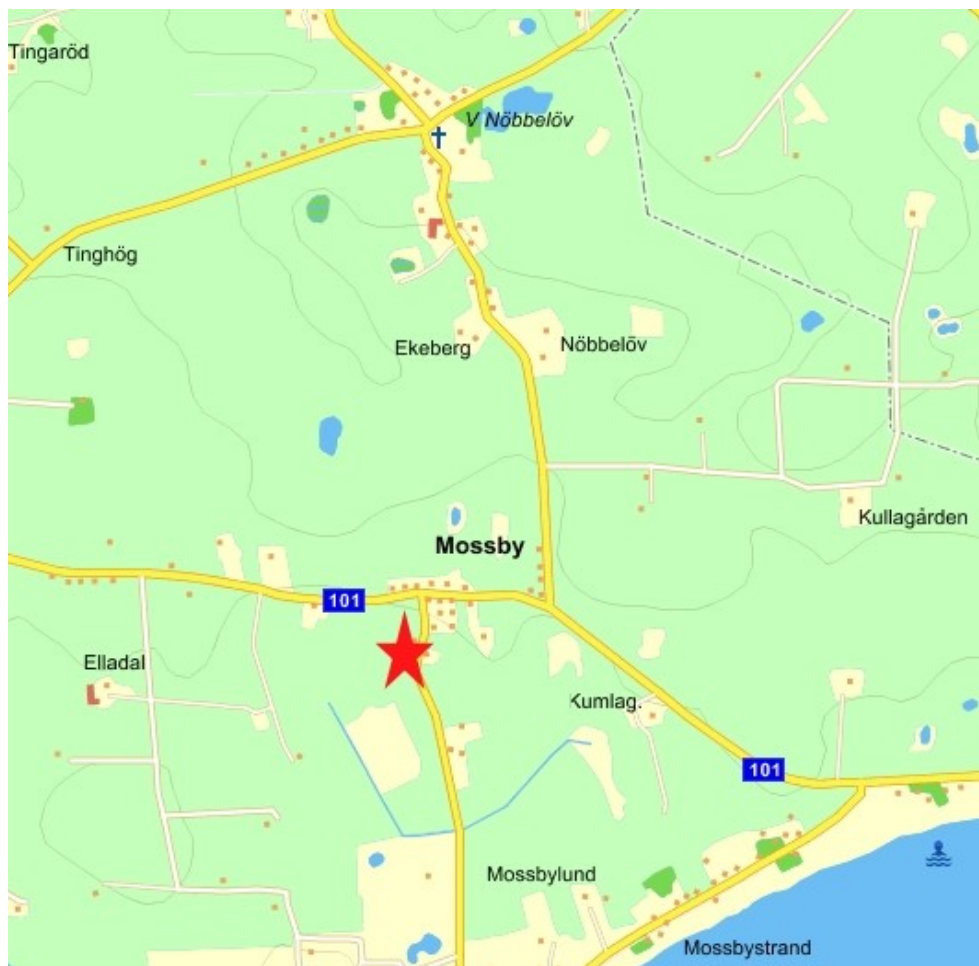
© Österlenarkeologi 2018

Innehåll

Undersökningens bakgrund och resultat	7
Läge och topografi	7
Syfte och metod	7
Fornlämningsmiljö	8
Historik och fornlämningar	8
Undersökningsresultat	10
Utvärdering	10
 Projektorganisation och kvalitetssäkring	 12
 Referenser	 12
 Tekniska och administrativa uppgifter	 13

Figur 1. Skåne med platsen för byn Mossby i Ljunits härad markerad med en röd prick.

Figur 2. Utsnitt över området vid Mossby, Västra Nöbbelövs socken i Skurups kommun, med platsen för den arkeologiska undersökningen markerad med en röd stjärna.

Undersökningens bakgrund och resultat

Med anledning av nybyggnation inom fastigheten Mossby 10:16 har Österlenarkeologi utfört en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Inom fastigheten ska byggas en ekonomi-byggnad på 16x8 meter och en tillbyggnad på 12x7 meter. Dessutom ska ett växthus samt VA-ledningar anläggas. Markingreppen för växthuset och VA-ledningarna skulle dock enbart övervakas om resultaten från schaktningen av nybyggnationerna krävde det. Fastigheten Mossby 10:16 är belägen inom fornlämning Västra Nöbbelöv 70:1, dvs. Mossby bytomt i Västra Nöbbelövs socken.

Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsens dnr. 431-9512-2018).

LÄGE OCH TOPOGRAFI

Mossby ligger på Söderslätt, en km söder om socknens kyrkby Västra Nöbbelöv, tre km öster om Skivarp och ca 13 km väster om Ystad. Landskapet kring Mossby utgörs av en odlad småkuperad slättbygd.

Fastigheten Mossby 10:16 är belägen 7-8 m ö.h. Området avgränsas i norr av fastigheten Mossby 10:24 och i öster av Mossby byväg. I söder avgränsas området av åkermark, medan det i väster avgränsas av en kulverterad bäck. Merparten av fastigheten, med undantag för den bebyggda delen i norr, utgörs av gammal åkermark, som idag är gräsbevuxen.

SYFTE OCH METOD

Syftet med undersökningen var att med ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera fornlämningen. Då arbetet utfördes inom en bytomt var det viktigt att vara observant på kulturlager och andra arkeologiska lämningar berördes av markingreppen.

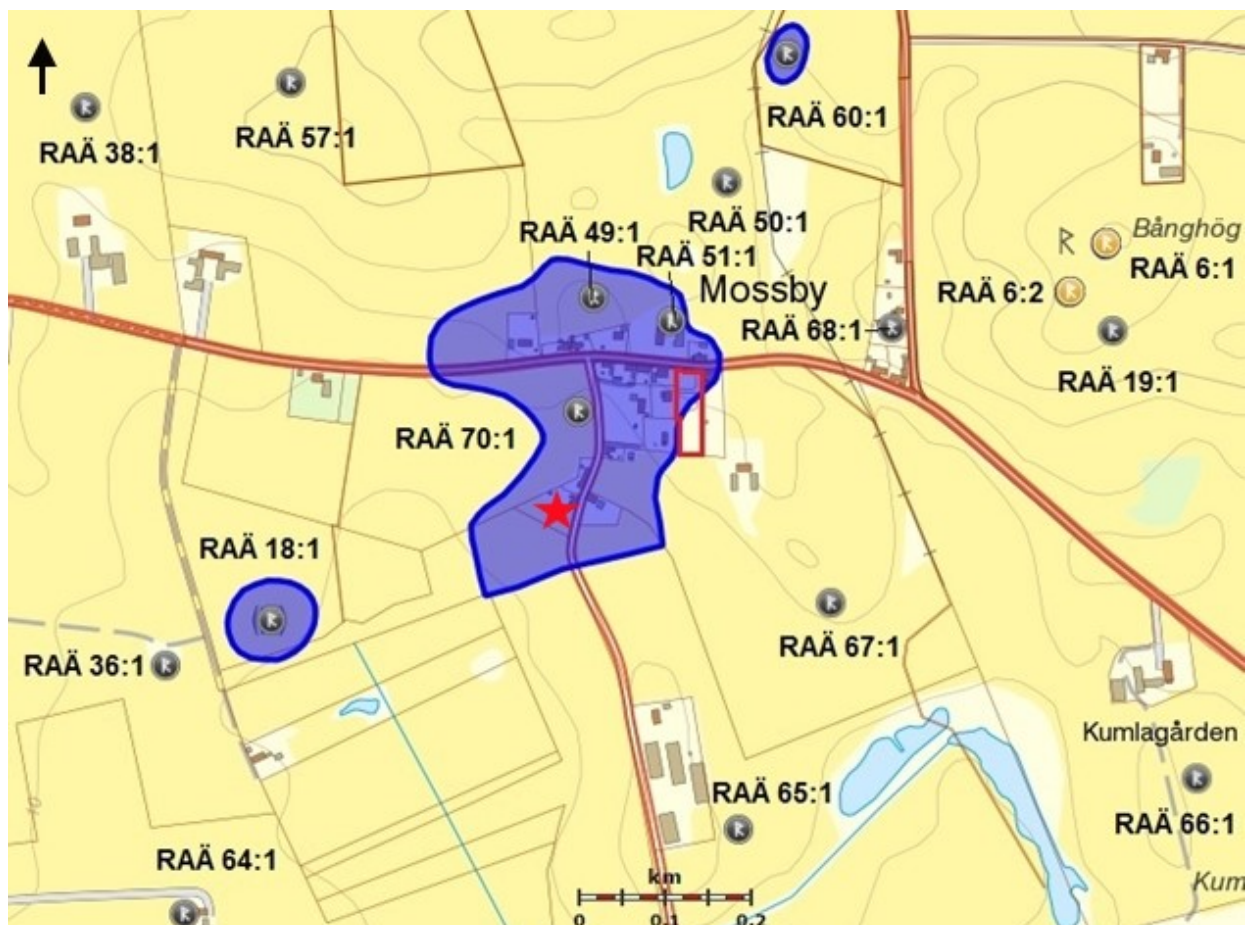
Arbetet utfördes med en grävmaskin, där matjorden lades intill schakten. Schaktningen utfördes av CETAB AB i Skurup. Schakten och de naturliga lagerbildningarna mättes in med Nätverks RTK.

Figur 3. Personal från CETAB AB gräver schakt 1 inom fastigheten Mossby 10:16. Foto från nordost. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Figur 4. Lantmäterikarta från 1805 över Mossby bytomt. Platsen för den arkeologiska undersökningen är markerad med en röd stjärna, norr om gård nr 10 i den södra delen av bytomten. Copyright Lantmäteriet.

Figur 5. Karta som visar fornlämningarna närmast Mossby bytomt (RAÄ Västra Nöbbelöv 70:1). Den röda stjärnan i den sydvästra delen av bytomten markerar platsen för undersökningsområdet. Den röda rektangulära markeringen i den östra delen av bytomten utgör platsen för en arkeologisk förundersökning 2017. Karta ur Riksantikvarieämbetets FMIS/fornsök.

FORNLÄMNINGSMILJÖ

Fastigheterna Mossby 8:12, 8:25 och 8:26 ligger delvis inom den östra delen av Mossby gamla bytomt (RAÄ Västra Nöbbelöv 70:1), omedelbart öster om gård nr 7&8. I närheten av bytomten finns ett relativt stort antal fornlämningar, vilka är registrerade i Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem (FMIS). Här nedan redovisas ett urval av dessa fornlämningar.

HISTORIK OCH FORNLÄMNINGAR

Mossby gamla bytomt (RAÄ Västra Nöbbelöv 70:1) är ca 350x400 meter stor (N-S). Begränsningen på bytomten är gjord utifrån 1783 års karta. Det äldsta omnämnandet för Mossby är från 1361. Enligt enskifteskartan från 1805 fanns det 21 gårdar eller fastigheter i Mossby gamla by före enskiftet. Vid enskiftet fick sex av dessa stanna kvar inom bytomten, nämligen gård nr. 2, 7&8, 9, 10 och 17, medan de övriga flyttade ut från bygatan (Jönsson 2017, s. 6).

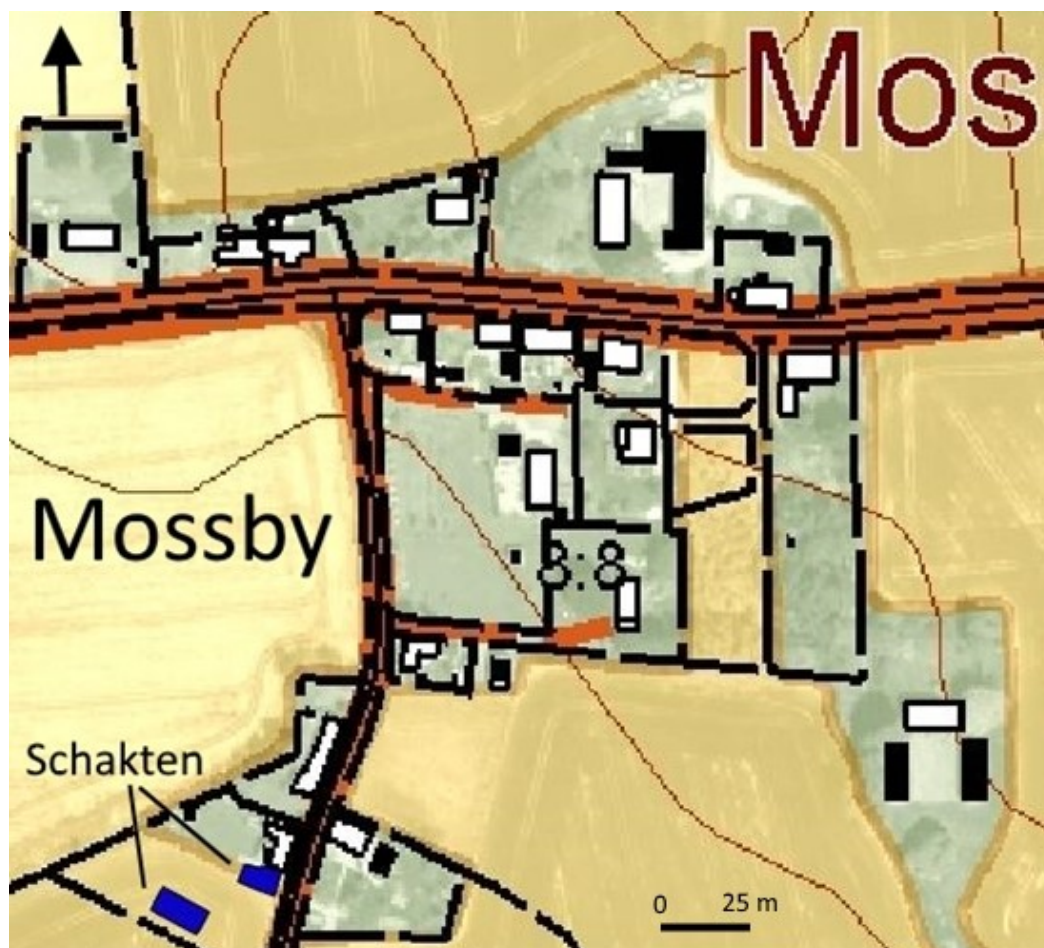
År 2017 utfördes en arkeologisk förundersökning i den östra delen av Mossby gamla bytomt (fastigheterna Mossby 8:12, 8:25 och 8:26). I den norra delen av undersökningsområdet framkom nedgrävningar i form av gropar, stolphål och ett eventuellt dike längs i norr. Anläggningarna daterades till 1600–1800-tal. De arkeologiska lämningarna ingår sannolikt i en tidigmodern bebyggelse närmast vägen. I den centrala delen av undersökningsområdet framkom ett stort antal lertäktsgröpar från 1600–1800-tal. Några av dessa sammanfaller med bytomtsgränsen såsom den är markerad på äldre lantmäterikartor (Jönsson 2017).

Mellan 400 och 470 meter öster om Mossby bytomt finns två högar. Den ena av dem är benämnd "Bånghög" (RAÄ Västra Nöbbelöv 6:1). Högen är 27 meter i diameter och fyra meter hög. Bruzelius skriver att "Bånghög" har "en fotkedja av 18 stenar" och att "omkring 60 steg härifrån finnes lemningar efter en annan hög". Denna hög är idag inte synlig i terrängen (RAÄ Västra Nöbbelöv 6:2).

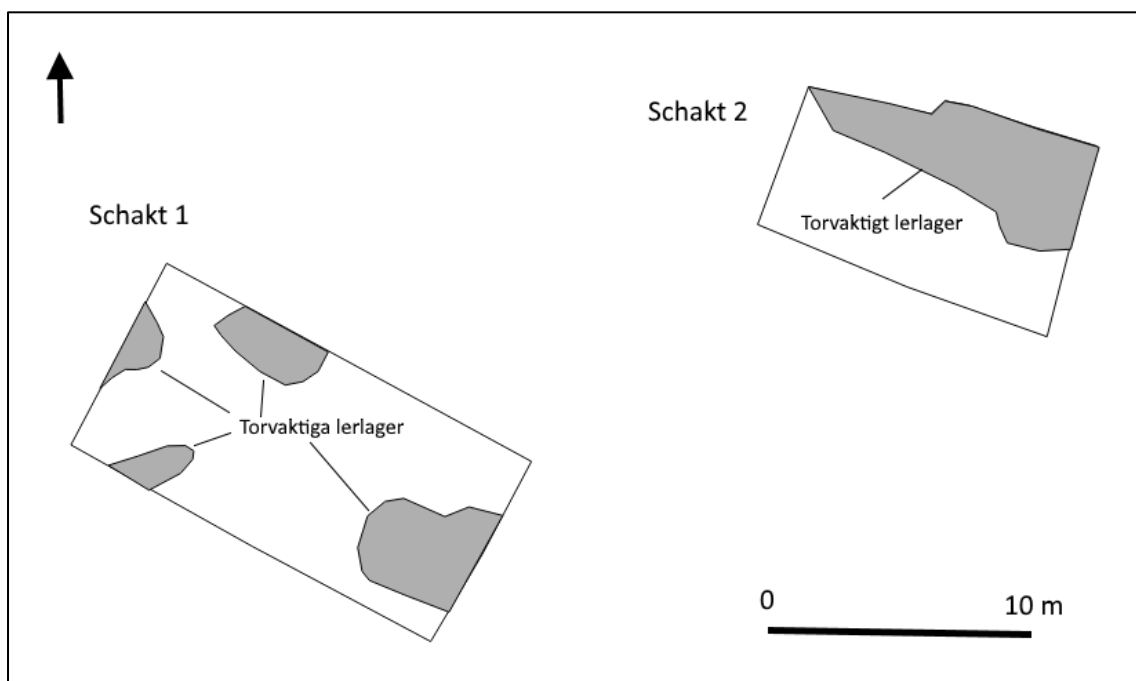
Omkring 90 meter söder om "Bånghög" finns uppgifter om en flatmarksgrav (RAÄ Västra Nöbbelöv 19:1). I samband med dräneringsarbete påträffades en flintdolk (typ 5) samt skifferhänge. Dessa härrör sannolikt från en förstörd grav.

Omkring 200 meter sydväst om bytomten finns en boplats (RAÄ Västra Nöbbelöv 18:1). Inom ett område med en diameter på ca 100 meter upphittades, vid Ystadprojektets inventering 1983-84, bl.a. en rund knacksten, slipade fragment av flintyxor och skrapor. Omkring 300 meter norr om bytomten finns ytterligare en boplats (RAÄ Västra Nöbbelöv 60:1). Vid Ystadprojektets inventering 1983-84 påträffades bl.a. flintavslag och skivskrapor.

Omkring 200 meter öster om bytomten finns en fyndsamling (RAÄ Västra Nöbbelöv 68:1). Denna består bl.a. av: en fragmentarisk tunnbladig yxa, en tjocknackig flintyxa, en halv, slipad skafthålsyxa, två tångespetsar, en tjocknackig flintmejsel, en mellanbladig tvåryxa och en flintdolk. I närheten av bytomten finns även 10 fyndplatser med diverse flintartefakter (RAÄ Västra Nöbbelöv 36:1, 38:1, 49:1, 50:1, 51:1, 57:1, 64:1, 65:1, 66:1 och 67:1).

Figur 6. De två schakten (S1-2) inom fastigheten Mossby 10:16. Underlag: Fastighetskartan.

Figur 7. Schakten inom fastigheten Mossby 10:16. I schakten fanns torvliknande lagerbildningar.

UNDERSÖKNINGSRESULTAT

Vid undersökningen grävdes två schakt, 16x8 respektive 11,5x7 meter stora. Ett av schakten grävdes (schakt 2) invid det befintliga huset på fastigheten, medan det andra schaktet (schakt 1) grävdes ca 15 meter sydväst om schaktet för tillbyggnaden.

Schakt 1

Schaktet var ca 128 m² meter stort. Matjordstjockleken i schaktet var 0,30-0,40 meter. Det naturliga underlaget utgjordes av flammig moig sand med järnutfällningar och med stråk av torviga lerlager. I schaktet fanns fyra större lager av torvliknande lera.

Schaktet grävdes i ett relativt lågt beläget område, ca 20 meter öster om en gammal bäckfåra. Sannolikt är schaktet beläget i ett äldre våtmarksområde nära en bäck.

Schakt 2

Schakt 2 grävdes inför en tillbyggnad vid det befintliga husets södra gavel, strax väster om den nord-sydliga bygatan. Schakt 2 var ca 80 m² stort. I det naturliga underlaget, vilken utgjordes av gul sandig mo, fanns plogspår. I den norra delen av schaktet, närmast huset, fanns ett ca 30 m² stort lager av torvliknande lera.

UTVÄRDERING

De torvliknande lerlagren i schakten indikerar, liksom järnutfällningar i underlaget, att området delvis varit vattenbemängt under förhistorisk och historisk tid. Fastigheten ligger, i förhållande till de äldre gårdslägena, i ett lågt beläget område, relativt nära en numera kulverterad bäck. Platsen för fastigheten utgör inget bra gårds- eller bebyggelseläge.

Sammanfattningsvis konstaterades att inga arkeologiska lämningar påträffades och att fastigheten sannolikt är belägen i ett äldre våtmarksområde. Då inga arkeologiska lämningar påträffades på platserna för nybyggnationerna övervakades inte markingreppen för växthuset och VA-ledningarna.

Figur 8. Schakt 1 med ett torvliknande lager i den östra delen av schaktet. Foto från sydost. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Figur 9. Schakt 2 med ett torvliknande lager i den norra delen av schaktet. Foto från väster. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Projektorganisation och kvalitetssäkring

Den arkeologiska undersökningen inom fastigheten Mossby 10:16 bedrevs av Österlenarkeologi med Lars Jönsson som ansvarig.

Lars Jönsson var projektledare och ansvarade för projektets genomförande och vetenskapliga kvalitet, samt kontakter med Länsstyrelse och uppdragsgivare. Han ansvarade även för rapportarbetet.

SAMTYCKE

Österlenarkeologi lämnar samtycke till att dokumentationsmaterialet och rapporteringen publiceras med CC BY-licens som möjliggör återanvändning och spridning (16 § och 17 § KRFS 2015:1).

Referenser

Jönsson, L. 2017. Mossby 8:12, 8:25 och 8:26, Mossby bytomt. Nybyggnation. RAÄ Västra Nöbbelöv 70:1, Västra Nöbbelöv socken i Skurups kommun, Skåne län. Avgränsande arkeologisk förundersökning 2017. *Österlenarkeologi Rapport 2017:14*.
Riksantikvarieämbetet, Fornminnesregistret Fornsök/FMIS

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431-9512-2018
Österlenarkeologis diarienummer ÖA 180011
Arkivnummer ÖA 180011

Län Skåne
Kommun Skurup
Socken Västra Nöbbelöv
Fastighet Mossby 10:16
RAÄ-nummer Västra Nöbbelöv 70:1

Ekonomiska kartans blad ID 9c SV (RT90)
Koordinatsystem Sweref 99 TM
N koordinat 6142575
E koordinat 412379
M ö.h. 7-8 m ö.h.

Fältarbetstid 2018-10-29
Antal arbetsdagar 1
Antal arkeologtimmar 4

Exploateringsyta 210 m²
Undersökt yta 203 m²

Platschef Lars Jönsson
Personal Lars Jönsson
Uppdragsgivare Leif Engström

LUHMnr:
Fynd:
Dokumentationsmaterial: Inmättningsfiler (shp), minnesanteckningar samt
..... digitala foton

Österlenarkeologi

Rapporter 2018

1. Lilla Slågarp 8:1, Lilla Slågarps kyrka. Handikappramp och stenläggning. RAÄ Lilla Slågarp 58:1, Lilla Slågarps socken i Trelleborgs kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Lars Jönsson.
2. Herrestad 3:1, Stora Herrestads bytomt, Nybyggnation. RAÄ Stora Herrestad 111:1, Stora Herrestads socken i Ystads kommun, Skåne län. Avgränsande arkeologisk förundersökning 2018. Lars Jönsson.
3. Borrby 294:10, Borrby bytomt, Utegy, grillplats och lekplats. RAÄ Borrby 70:1, Borrby socken i Simrishamns kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2018. Lars Jönsson.
4. Skurup 50:179 (Flintebro). Nybyggnation av bostäder. RAÄ Skurup 81, Skurups socken i Skurups kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning och undersökning 2017. Lars Jönsson.
5. GC-väg längs väg 9 mellan Ravlunda och Kivik. Gång- och cykelväg. RAÄ Vitaby 141-144 och RAÄ Ravlunda 181, Ravlunda och Vitaby socknar i Simrishamns kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2018. Lars Jönsson.
6. Hagestad 25:8. Nybyggnation av utestall. RAÄ Löderup 21:1, Löderups socken i Ystads kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Lars Jönsson.
7. Borrby 294:10, Borrby bytomt. Utökning av lekplats. RAÄ Borrby 70:1, Borrby socken i Simrishamns kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Lars Jönsson.
8. Hedeskoga 18:1 m fl. Inför detaljplan. RAÄ Hedeskoga 6:1 och 35:1, Hedeskoga socken i Ystads kommun, Skåne län. Arkeologisk utredning 2018. Lars Jönsson.
9. Mossby 10:16, Mossby bytomt. Nybyggnation. RAÄ Västra Nöbbelöv 70:1, Västra Nöbbelövs socken i Skurups kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Lars Jönsson.